

شیعیان داغستان

این کشور با داشتن ملیت های مختلف (آوار، دارگین، لزگین، لاک، آذری، کمیک، تات، و ایرانی که از مهم ترین ملل داغستان هستند) و با پایتختی شهر ماخاچکالا (محمدقلعه)، شهری تجاری و شلوغ در قفقاز شمالی قرار دارد. مراکز حکومتی بیشتر در اختیار دارگین هاست. آوارها، آذری ها و لاک ها از سایر ملل داغستان نرم تر و آرام ترند.

آثار مسجد خامنه (ایرانیان) و قبرستان قدیمی شهر از یادمان های وجود ایرانیان در ۲۰۰ سال اخیر است. داغستان در سال ۲۰۰۵ دارای ۲۶۲۱۰۰۰ نفر جمعیت بوده است.

داغستان هرگز سرزمینی با ویژگیهای همگون نژادی، جغرافیایی و مذهبی نبوده است. تنوع ملیت ها در داغستان یکی از مشخصه های مهم آن است. اسلام در داغستان برخلاف دیگر جمهوریهای مسلمان شمال قفقاز هرگز در یک شکل و فرقه واحد نبوده است. از جمله فرقه هایی که در فرهنگ مذهبی داغستان رواج دارد، می توان به صوفی گری و مکتبهای شافعی و سلفی اشاره کرد. در سال ۱۹۹۰ در داغستان حدود ۲۷ مسجد موجود بوده که هم اکنون با ساخت و ساز فراوان در این حیطه در حدود ۲۰۰۰ مسجد یا نمازخانه وجود دارد. صوفی گری و توجه به تعالیم عرفانی و اخلاقی در اسلام در داغستان از موقعیت بسیار نیرومند برخوردار است. صوفی گری در داغستان با سه طریقت نقشبندیه، شازلی و قادری تعریف شده است. آوارها، دارگین ها، کومیک ها، لزگی ها، لاک ها و تباسران ها از طریقت نقشبندیه براساس ملیت خود، پیروی می کنند. چچن ها و آندی ها پیرو طریقت قادری هستند، و طریقت شازلی نیز بیشتر میان آوارها و به مراتب کمتر در میان کومیک ها و دارگین ها گسترش یافته است. در حال حاضر در داغستان ۱۶ شیخ فعالیت می کنند، که چهار تن به طریقت شازلی، ۱۱ تن به طریقت نقشبندیه، و یک تن به طریقت قادری تعلق دارد. آمار دقیقی از ترکیب این گروهها، تعداد پیروان، ساختار و رهبران آنها در دست نیست.

طریقت های صوفیه در قرن دهم میلادی در شمال قفقاز ظهور کردند و از قرن ۱۹ نفوذ فوق العاده ای یافتند. همین شیوخ صوفی بودند که ۱۵ سال پیش با مبلغان بهایی عرب مخالفت کردند، و خواستار منع قانونی تعلیمات آنها شدند. فقهای شافعی در جامعه دارگین ها از موقعیت قدرتمندی برخوردارند. فرقه های سلفی در داغستان دارای نفوذ و پیشینه ای قابل ملاحظه ای هستند.

از نظر زبانی داغستان منطقه ای بی نظیر در دنیاست که در سه گروه زبانی یعنی قفقاز، آلتایی و هند و اروپایی موجود می باشد. زبان معیار و وحدت دهنده به اقوام داغستان، زبان روسی است که در تلویزیون و روزنامه و ادارات از آن استفاده می شود. شایان ذکر است که هر کدام از این قومیت ها معمولاً چند روزنامه به زبان بومی و حتی برنامه تلویزیونی به زبان خویش را دارا هستند. الفبای تمامی این زبان ها که در حدود ۵۰ زبان است به سیریلیک است.

در مورد شیعیان و پیروان اهل بیت (ع) در داغستان باید به شهر دربند یعنی تنها شهر شیعه در روسیه اشاره نمود که اکثریت مردم آن نیز مقلد آیت الله فاضل لنکرانی (ره) و آیت الله خامنه ای می باشند که کتب ایشان به زبان روسی در اختیار جوانان و مقلدین قرار دارد. نباید از احترام و علاقه صوفیان داغستان به اهل بیت (ع) و نفوذ احادیث و دعاهاى شیعه در میانشان بگذریم و از نیروی عظیم معنوی قابل هدایت غافل شویم.

پراکندگی جمعیت شیعیان در قفقاز شمالی داغستان

روستای جولقان (Jalgan) ۲۰۰۰ نفر

روستای مسکینجا (Miskinja) ۵۰۰۰ نفر

شهر دربند ۵۰۰۰۰ نفر

ماخاچکالا ۱۰۰۰۰ نفر

کیزلار (Kizlar) ۱۰۰۰ نفر

روستای بلیجی (Beligi) ۲۰۰۰ نفر

خاسایورت (Khasayort) ۵۰۰۰ نفر

سایر روستاها و شهرهای داغستان به خصوص در جنوب ۳۰۰۰۰ نفر

در مجموع در حدود ۱۰۰ هزار نفر شیعه در داغستان زندگی می کنند.

اوستیا

ولادی قفقاز ۱۰۰۰۰ نفر

اکثر این افراد آذری و ایرانی هستند و در افراد بومی، حدود ۱۰۰ نفر شیعه وجود دارد.

چچن

گروزی ۵۰۰۰ نفر

اکثر این افراد مهاجرین آذری هستند.

مساجد شیعی و ایرانی

مساجد ایرانی بیشتر در یک صد سال گذشته ساخته شده اند که فهرستی از آن را ذکر می کنیم.

- مسجد جامع دربند: این مسجد جزء قدیمی ترین مساجد جهان اسلام است که در داخل قلعه دربند وجود دارد و در آن برنامه های اسلامی، باشکوه خاصی برگزار می شود.

- مسجد خامنه شهر ماخاچکالا: قدیمی ترین مسجد شهر می باشد که دو برادر تاجر ایرانی از خامنه در حدود دویست سال پیش، آن را ساخته اند.

متأسفانه وضعیت مسجد مطلوب نیست و در صورت داشتن منابع مالی می توان این مسجد را بازسازی نمود و بسیاری از اتاق های مسجد را که زمانی مدرسه اسلامی بوده از نو ساخت.

- مسجد ایرانی های دربند: این مسجد ۲۰۰ ساله توسط مهاجرین ایرانی ساخته شده است و آن چنان نمای مسجد ندارد و بیشتر به حسینیه شبیه است.

- مسجد امام علی (ع): این مسجد نوساز است و اختصاص به شیعیان خاسایورت دارد.

- مسجد ایرانی ولادی قفقاز: این مسجد متأسفانه به علت مهاجرت شیعیان و کمی جمعیت به نسبت پنج دهه پیش بسته شد و بعد از فروپاشی شوروی نیز اجازه فعالیت پیدا نکرد.

ارزش تقریبی این مسجد در حدود ۵۰ هزار دلار است و بازپس گیری و راه اندازی آن در درازمدت می تواند پایگاهی مناسب برای محبان اهل بیت و ایران دوستان باشد.

نقشه شماره ۲۵۵: تشیع در قفقاز

